

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa M. M.

przeciwko A. U.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 26 sierpnia 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł.

UZASADNIENIE

Powódka M. M. domagała się zasądzenia od pozwanego A. U. kwoty 479 941,26 zł tytułem zapłaty części ceny nabycia przez pozwanego od powódki bliżej opisanej nieruchomości na podstawie umowy sprzedaży nieruchomości sporządzonej w formie aktu notarialnego w dniu 8 września 2010 r. we Wrocławiu. Pozwany zaprzeczał roszczeniu powódki twierdząc, że uiścił całość ceny w sposób przez strony uzgodniony w umowie. Wyrokiem z dnia 6 lutego 2020 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo. Po rozpoznaniu apelacji powódki, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 26 sierpnia 2020 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej

instancji w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 31.237,66 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, oddalając powództwo oraz apelację powódki w pozostałej części. Powódka wniosła skargę kasacyjną opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z wnioskiem skarżącej, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące tego, czy przekaz, o którym mowa w art. 921¹ k.c. i art. 921⁴ k.c. może zostać ukształtowany między przekazującym i przekazanym w umowie i czy takie umieszczenie wyłącza zastosowanie do niego art. 921³ k.c. Kolejne zagadnienia prawne dotyczą następujących kwestii: a/. czy w przypadku umowy, o której mowa w art. 393 § 1 k.c. dopuszczalne -z uwagi na treść art. 393 § 2 k.c. - jest jednostronne odwołanie przez wierzyciela zastrzeżenia na rzecz osoby trzeciej, b/. czy wskazanie przy dokonaniu zapłaty, że dłużnik dokonuje spełnienia świadczenia z innego tytułu niż umówiony, to jest tytułu opartego na innej podstawie faktycznej i prawnej, może zostać uznane za spełnienie umówionego

świadczenia pieniężnego w rozumieniu art. 354 § 1 k.c. i art. 454 § 1 k.c. oraz c/. czy oświadczenia towarzyszące zapłacie długu pieniężnego mają charakter oświadczeń wiedzy czy oświadczeń woli dłużnika.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy.

Skarżąca nie uczyniła zadość tym wymaganiom. Brak podstaw do przyjęcia, że na gruncie niniejszej sprawy powstała potrzeba rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego dotyczącego wykładni art. 921¹ k.c., art. 921³ k.c. i art. 921⁴ k.c., skoro nie jest sporne w orzecznictwie, że przekaz, na gruncie kodeksu cywilnego, jest wprawdzie jednostronną czynnością prawną przekazującego, ale może częścią składową szerszej umowy, w której strony złożą jeszcze inne oświadczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., III CSK 125/16 i z dnia 20 lipca 2020 r., V CSK 131/19 - niepubl.). Nie przekonują też o takiej potrzebie przedstawione przez skarżącą w uzasadnieniu wniosku poglądy doktryny, zasadniczo zbieżne z tym stanowiskiem. Skonfrontowanie przedstawionego zagadnienia z motywami zaskarżonego orzeczenia nie pozwala na przyjęcie, że na gruncie niniejszej sprawy powstała rzeczywiście potrzeba odniesienia się przez Sąd Najwyższy do wskazanej przez skarżącą kwestii, skoro wynika z niego, że Sąd Apelacyjny zaaprobował wywody prawne Sądu Okręgowego nie tylko co do kwalifikacji spornego postanowienia umownego jako świadczenia na rzecz osoby trzeciej (art. 393 § 1 k.c.), ale także co do

ewentualnego interpretowania tego zastrzeżenia jako przekazu uregulowanego w przepisach art. 921¹ - art. 921⁵ k.c. W tym zakresie Sądy obu instancji uznały, że również i na tej podstawie roszczenie powódki nie mogło być uwzględnione, pomimo złożenia przez nią oświadczenia o odwołaniu przekazu. Zgodnie bowiem z art. 921³ k.c. przekazujący może przekaz odwołać, dopóki przekazany nie przyjął go albo nie spełnił świadczenia. Argumentacja przedstawiona na poparcie zagadnienia dotyczącego dopuszczalności jednostronnego odwołania zastrzeżenia na rzecz osoby trzeciej na rzecz osoby trzeciej na gruncie art. 393 § 2 k.c., w której skarżąca powołała się na stanowisko zajęte w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok SN z 17 listopada 2006 r., V CSK 268/06, OSNC 2007, nr 9, poz. 142.) także nie przekonuje o potrzebie kolejnego odniesienia się do przedstawionej problematyki na gruncie niniejszej sprawy. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia i poprzedzającego orzeczenia Sądu Okręgowego wynika, że Sądy te uznały, iż w świetle wykonania przez pozwanego zobowiązania, pozwana nie mogła skutecznie odwołać ani zmienić zastrzeżenia, szczególnie wobec brzmienia art. 393 § 2 k.c. Zgodnie z tym unormowaniem, zastrzeżenie co do obowiązku świadczenia na rzecz osoby trzeciej nie może być odwołane ani zmienione, jeżeli osoba trzecia oświadczyła którejkolwiek ze stron, że chce z zastrzeżenia skorzystać. Nie stanowi także istotnego zagadnienia prawnego w wyżej przedstawionym rozumieniu ostatnia wskazana przez skarżącą wątpliwość na tle wykładni art. 354 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny dokonał na gruncie wyrażonej w nim normy oceny prawnej - podnoszonej przez powódkę celem podważenia wykonania zobowiązania - okoliczności, że pozwany w poleceniach zapłaty na rzecz banku powoływał się na umowę cesji wierzytelności. Sąd ten uznał w konsekwencji, że pozwany swoim postępowaniem doprowadził do spełnienia celu umowy, czyli zwolnienia powódki ze zobowiązania kredytowego wobec banku, która to ocena prawna znajduje także oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym pojęcia wykonania zobowiązania w świetle art. 354 § 1 k.c (por. wyrok z 5 stycznia 2011 r., III CSK 119/10, niepubl.). Skarżąca nie wykazała zatem rzeczowej potrzeby kolejnego odniesienia się przez Sąd Najwyższy do wskazanych kwestii.

Skarżąca wskazała także, że skarga jest oczywiście uzasadniona, albowiem uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego nie pozwala na przesłedzenie toku

rozumowania tego Sądu i brak jest spójności uzasadnienia w zakresie podstawy prawnej rozstrzygnięcia, co w jej ocenie narusza art. 387 § 2¹ pkt. 2 k.p.c. w zw. z art. 327¹ pkt. 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 nakładało na skarżącą powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Oczywistość tego naruszenia polega na tym, że jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania poszerzonej analizy istotnych dla wyniku sprawy przepisów. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skarżąca nie uczyniła zadość tym wymaganiom. Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku nie potwierdza tezy powódki o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Zgodnie z przepisem art. 387 § 2¹ pkt. 2 k.p.c. w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa powinno objąć ocenę poszczególnych zarzutów apelacyjnych, a poza tym może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne oceny sądu pierwszej instancji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jeszcze na gruncie art. 328 § 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 listopada 2019 r.) w związku z art. 391 § 1 k.p.c. utrwalił się pogląd, zgodnie z którym zarzut naruszenia tych przepisów może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (por. wyroki: z dnia 24 stycznia 2008 r., I CSK 347/07, niepubl.,

z dnia 27 marca 2008 r., III CSK 315/07, niepubl., z dnia 21 lutego 2008 r. III CSK 264/07, niepubl.). Takiego uchybienia skarżąca nie wykazała, tym bardziej że sformułowane przez nią w tym wniosku liczne zagadnienia prawne świadczą o tym, że sama skarżąca nie miała w istocie tego rodzaju wątpliwości co podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, uniemożliwiających zainicjowanie jego kontroli kasacyjnej w tym zakresie.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego, który wniósł w terminie odpowiedź na skargę kasacyjną, orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 i art. 99 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust.4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U z 2018 r., poz. 265).

ke